

Executarea silită, încotro?

Av. Cătălina Dicu

Prin Legea nr. 196/2020 - în vigoare din 11 septembrie 2020 -, a fost modificat art. 4 alin. 3 din Legea nr. 297/2018 privind publicitatea imobiliară în sensul că, înscrisurile sub semnătură privată, care, potrivit legii, sunt valabil încheiate și au caracter de titlu executoriu, pot fi puse în executare numai sub condiția înscrierii în Registrul Național de Publicitate Mobiliară ("RNPM").

Prin această dispoziție legală s-a impus așadar o condiție suplimentară care vizează doar punerea în executare, iar nu dobândirea caracterului executoriu al titlului. Altfel spus, **în cazul neîndeplinirii acestei condiții, nu înseamnă că titlul nu are caracter executoriu, ci doar că nu poate fi pus în executare.**

În cazul acelor înscrisuri sub semnătură privată care sunt titluri executorii numai dacă sunt înregistrate în registre publice, în cazurile și condițiile anume prevăzute de lege, potrivit art. 641 C. civ. (cum este cazul contractului de asistență juridică încheiat de avocați, de exemplu), mai întâi va fi necesară înregistrarea în respectivele registre publice pentru a deveni titluri executorii, iar apoi și înregistrarea în RNPM, pentru a putea fi puse în executare.

Scopul reglementării nu profită nici creditorilor și nici debitorilor și nu poate fi de folos nici executorului judecătoresc sau instanței de executare. În schimb, acesta presupune o **taxare suplimentară** în sarcina creditorului, care în final va fi suportată tot de către debitor.

Dispoziția legală generează deja o serie de dificultăți în practica judiciară.

De exemplu, în cazul în care titlul executor este reprezentat de un **contract de asistență juridică**, se pune problema cum se corelează dispozițiile din legislația specială, a profesiei de avocat, cu noile modificări legislative?

Potrivit art. 28 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, contractul dobândește **dată certă** prin înregistrarea în registrul oficial de evidență. Art. 30 alin. 5 din același act normativ prevede că un **contract de asistență juridică, legal încheiat, este titlu executoriu**. Investiția cu formulă executorie este de competența judecătorei în a cărei rază teritorială se află sediul profesional al avocatului, iar restanțele din onorarii și alte cheltuieli efectuate de avocat în interesul procesual al clientului său se recuperează potrivit dispozițiilor statutului profesiei. Cu toate acestea, **pentru declanșarea procedurii de executare silită este necesară acum înscrierea în RNPM** potrivit art. 4 alin. 3 din Legea nr. 297/2018, recent modificat.

În conformitate cu dispozițiile Legii nr. 51/1995 și cu Statutul profesiei de avocat, raporturile dintre avocat și clientul său sunt guvernate de **principiul confidențialității**.

Se poate pune problema că, prin înregistrarea în RNPM, se încalcă confidențialitatea? Se poate pune problema că ar fi necesar acordul clientului pentru o astfel de înregistrare? Un asemenea acord nu ar fi

dat niciodată în practică, câtă vreme se urmărește chiar executarea respectivului client de către avocat pentru onorariul datorat.

Ce se întâmplă în cazul unui contract cu privire la care părțile au încheiat mai multe acte adiționale – de exemplu un **contract de fidejusiune**? Se înscrie în RNPM doar contractul sau și actele adiționale? În caz afirmativ, cum se procedează, se înscriu toate prin același aviz sau este necesar ca fiecare act adițional să facă obiectul unui aviz specific, ceea ce automat ar presupune și o taxare corespunzătoare?

Aceeași problemă se ridică în cazul unei **cesiuni de creanță**, prin care se cesionează, de exemplu, contracte de credit bancar – sunt situații când, printr-un astfel de contract de cesiune, se cesionează mii de contracte de credit. Chiar dacă nu este titlu executoriu, contractul de cesiune trebuie menționat în RNPM întrucât cesionarul este un veritabil succesori cu titlu particular al cedentului. Așa cum s-a arătat în mod constant în practica judiciară, prin cesionarea creanței se transferă inclusiv titlul executoriu, iar cesionarul îl subrogă pe cedent sub toate aspectele, însă executarea silită se face în baza titlului executoriu reprezentat de contractul de credit. În acest caz, de ce nu s-ar putea înscrie printr-un singur aviz cesiunea și toate contractele de credit cesionate? Doar din considerente de taxare suplimentară?

Facturile pentru utilități publice ar putea fi, de asemenea, considerate înscrisuri sub semnătură privată, pentru care este necesară înscrierea în RNPM.

Practica instanțelor judecătorești este destul de neunitară cu privire la aceste chestiuni și la modul în care se aplică dispozițiile art. 4 alin. 3 din Legea nr. 297/2018.

Unele instanțe au considerat că textul de lege se aplică inclusiv cererilor de executare formulate anterior intrării sale în vigoare, pe motiv că soluționarea respectivei cereri se face după intrarea în vigoare. Apreciem greșită o asemenea soluție, întrucât **interesează momentul formulării cererii de executare**, potrivit principiului *tempus regit actum*.

La acest moment nu există un punct de vedere unitar nici cu privire la modalitatea în care se face dovada înregistrării în RNPM – dacă este suficientă prezentarea unei copii conforme cu originalul sau este necesară obținerea unui certificat care să ateste această înregistrare, ceea ce ar presupune alte costuri și formalități.

Cu siguranță va fi necesară adoptarea unei hotărâri prealabile de către Înalta Curte de Casație și Justiție, care să lămurească aceste aspecte și să asigure o practică judiciară unitară la nivelul instanțelor.

În același timp însă, textul de lege ridică serioase **probleme de neconstituționalitate**: încălcarea dreptului de proprietate, încălcarea accesului liber la justiție, neîndeplinirea cerinței previzibilității legii sunt doar câteva dintre obiecțiile de neconstituționalitate, urmând ca dispoziția legală să fie analizată de judecătorii constituționali.

Pentru creditorii, această obligație referitoare la înscrierea în RNPM a tuturor înscrisurilor sub semnătură privată care constituie titluri executorii, generează **costuri și un efort suplimentar**. Un creditor bancar sau un furnizor de utilități poate avea mii de astfel de titluri executorii, care necesită înscrierea în RNPM,

ceea ce va duce la modificarea procedurilor interne, la alocarea unor resurse umane suplimentare care să se ocupe de această formalitate. Radierea înscrierii din RNPM va genera de asemenea costuri și formalități suplimentare.

Ca o concluzie preliminară, deși nu rezultă că această condiție ar profita vreunui participant la executarea silită, modificarea legislativă în discuție generează, în opinia noastră, un cost suplimentar care în final va fi suportat tot de către debitor, adică de cel care a ajuns să fie executat silit tocmai pentru că nu a dispus de mijloacele necesare pentru a-și plăti datoria.

Un articol semnat de Cătălina DICU, Senior Partner (cdicu@stoica-asociatii.ro), STOICA & Asociații.